

Бирюк Е.Г.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ, ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ И МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ УЧЕТНОЙ ПОЛИТИКИ ПРЕДПРИЯТИЯ ПРИ ОТОБРАЖЕНИИ ИНФОРМАЦИИ ОБ РАСЧЕТАХ С ДЕБИТОРАМИ

Аннотация

Целью исследования есть критическая оценка, систематизация и обоснование организационных, технологических и методических аспектов при отображении информации об расчетах с дебиторами соответственно действующему законодательству Украины для отображения её в приказе об учётной политике предприятия, что позволит сформировать точную и правдивую информацию про такие расчёты на предприятии. В работе проанализированные альтернативные варианты отображения информации об расчетах с дебиторами в наказе об учётной политике предприятия, которые регламентированные на законодательном уровне. Рекомендовано комплексный подход при отображении информации про такие расчёты в приказе об учётной политике предприятия.

Ключевые слова: учётная политика предприятия, альтернативные решения, расчёты с дебиторами, резерв сомнительных долгов, дебиторская задолженность.

Biryuk E.G.

Kyiv National Economic University named after Vadim Hetman

ORGANIZATIONAL, TECHNOLOGICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF ACCOUNTING POLICY OF ACCOUNTS RECEIVABLE

Summary

A research purpose is a critical estimation, systematization and ground of organizational, technological methodical aspects, at the reflection of information about calculations with debtors in obedience to the current legislation of Ukraine for the reflection of it in an order about the registration policy of enterprise which will allow to form exact and truthful information about such calculations on an enterprise. The alternative variants of reflection of information are in-process analysed about calculations with debtors in an order about a registration policy enterprises which are regulated at legislative level. Complex approach is offered in relation to the reflection of information about such calculations in an order about the registration policy of enterprise.

Keywords: registration policy of enterprise, alternative decisions, calculations, with debtors, reserve of doubtful debts, account receivable.

УДК 330.34

КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ НАУЦІ

Богашко О.Л.

Європейський університет, Уманська філія

Проаналізовано основні теоретичні підходи до визначення поняття національної інноваційної системи, розкрито її сутність та функції. Досліджено склад елементів і типи взаємозв'язків між ними, які формують інституційну структуру національної інноваційної системи. Розглянуто практичні питання щодо організації функціонування національної інноваційної системи.

Ключові слова: інноваційна інфраструктура, національна інноваційна система, структура національної інноваційної системи.

Постановка проблеми. В умовах формування інноваційної моделі економіки України зростає значущість державного регулювання інноваційних процесів, спрямованих на створення засад стабільного соціально-економічного розвитку. Інноваційна діяльність у сучасних умовах забезпечує високий рівень конкурентноздатності та виступає основою динамічного розвитку економічної системи. Саме тому наприкінці ХХ ст. у ряді країн почали формуватися інноваційні системи, що підтримувались державою та дозволили забезпечити підвищення інтенсивності розвитку їх економік за рахунок використання ефективних механізмів отримання, передачі та використання в господарській діяльності нових знань і технологій. Великого

значення набуває опрацювання механізмів управління інноваційними процесами з метою забезпечення здатності інститутів суспільства реалізувати інноваційні пріоритети розвитку.

Аналіз досліджень і публікацій. Засновниками теорії формування національної інноваційної системи вважаються К. Фрімен, Б.-А. Лундвал та Р. Нельсон, які проаналізували розвиток інноваційної діяльності в різних країнах і на цій основі дали визначення поняттю національної інноваційної системи. Так, К. Фрімен розглядає її як мережу інститутів у державному та приватному секторах, чия діяльність і взаємозв'язки сприяють розробці, імпорту й проникненню нових технологій [5]. Особливістю такого підходу до визначення національної

інноваційної системи є інституційний аспект інноваційної діяльності. Б.-А. Лундвал розкриває її як сукупність елементів та їх взаємозв'язків, які забезпечують створення, розповсюдження й використання нових і економічно корисних знань, які локалізовані в межах кордонів національної держави [6]. Характерною рисою цього підходу є розгляд питань взаємовідносин між виробниками та користувачами нових знань і технологій. Р. Нельсон вважає, що національна інноваційна система – це сукупність організацій, взаємодія яких визначає інноваційний розвиток національних фірм [7]. У цьому випадку основний акцент робиться на дослідженні проблеми формування науково-технічної політики.

Постановка завдання. Актуальність означених питань та необхідність проведення подальших наукових розробок з метою активізації інноваційних процесів в Україні зумовили вибір теми й мети дослідження. Метою даної статті є висвітлення теоретичних підходів до визначення сутності і функцій інноваційної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. К. Фрімен, Б.-А. Лундвал та Р. Нельсон сформували два основних підходи до дослідження інноваційних систем, які активно використовуються в сучасних дослідженнях: американський (Р. Нельсон) та європейський (К. Фрімен, Б.-А. Лундвал). У рамках першого, інноваційна система розглядається у вузькому сенсі, у контексті „національних наукових систем” і „національних технологічних політик” [8]. Центральне місце в дослідженні займають систематичні зв'язки між науково-дослідними лабораторіями фірм, науковими та технологічними організаціями, у тому рахунку університетами, і державною політикою. Аналіз включає ринки знань, захист прав власності, фінансові ринки в аспекті венчурного капіталу. Рідко в рамках цього напрямку розглядаються питання освіти та навчання, промислових зв'язків і ринку праці.

У рамках європейського підходу інноваційна система розглядається в широкому сенсі, виходячи з розуміння інновації як кумулятивного, інтерактивного процесу. Її формують організації та інститути. Перші представлені фірмами (постачальниками, споживачами, конкурентами), університетами, організаціями венчурного капіталу, державними агенціями інноваційної політики. Другі – звичками, рутинами, правилами, законодавством, яке регулює зв'язки між людьми, групами, організаціями. Вони виступають правилами гри.

Формування кожного підходу ґрунтується на розумінні економічної специфіки країни. Америка характеризується домінуванням фірм, які працюють у сфері передових технологічних і наукових досліджень. Формалізовані наукові знання та високотехнологічні інвестиції виступають найбільш важливими ресурсами економічного зростання.

У більшості малих і середніх за розміром промислових країн формалізовані наукові знання та високотехнологічні інвестиції є, безумовно, важливими, але не критичними ресурсами економічного зростання. Інвестиції в низькотехнологічні сектори можуть також внести значний вклад в економічне зростання [9]. Принаймні в малих країнах зростання залежить від широкого переліку факторів, і не тільки від формалізованих наукових знань і високотехнологічних інвестицій. Так, Б.-А. Лундвал акцентує увагу на таких чинниках, як освіта, дифузія знань, структурна гнучкість економіки, довготермінові відносини між фірмами (особливо між виробниками та користувачами технологій) тощо [6].

Сучасне трактування національної інноваційної системи, згідно з думкою експертів організації еко-

номічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), це – сукупність інститутів приватного та державного секторів, які індивідуально та в процесі взаємодії обумовлюють розвиток і розповсюдження новітніх технологій, створюють передумови для розробки й упровадження державної інноваційної політики. [3]. Таким чином, інноваційна система – сукупність взаємопов'язаних інститутів організаційного і правового характерів, які сприяють виникненню нових наукових знань, розвитку і передачі прогресивних технологій, що обумовлюють рівень інноваційної конкурентоспроможності держави та, відповідно, приріст ВВП за рахунок виробництва і реалізації інноваційної продукції.

За специфікою організації інноваційної діяльності множина моделей інноваційних систем поділяється за різноманітними критеріями: ступенем інтегрованості у світове господарство, особливостями регулювання інноваційної діяльності; ступенем інноваційного розвитку суб'єктів господарювання (швидкість розробки та впровадження інновацій, домінуючі моделі інноваційної діяльності), структурою інновацій за сферами з виявом домінуючих сфер їх впровадження, стратегічними пріоритетами, питомою вагою інновацій у ВВП тощо.

Так, за ступенем інтегрованості у світове господарство вирізняються дві крайні моделі – закрита та відкрита, що визначають певні „полюси”, між якими знаходиться множина реальних моделей інноваційних систем зі своєю специфікою. Закрита модель національної інноваційної системи характеризується ізоляваністю від впливів інших країн. Відкрита модель характеризується відсутністю перешкод щодо руху знань, ресурсів, результатів інноваційної діяльності між країнами.

За формою регулювання інноваційних процесів моделі національних інноваційних систем поділяються на такі, що регулюються переважно ринком, державою або є змішаними, що не виключає вирішальної ролі держави у формуванні інноваційної системи.

За рівнями економічної структури інноваційні системи поділяються на персональні, локальні, регіональні, національні, континентальні та глобальну [1].

Аналіз досліджень та публікацій, присвячених особливостям становлення національної інноваційної системи дозволяє з'ясувати її багатомірність та масштабність. Певний рівень розвитку продуктивних сил і виробничих відносин у кожній окремій країні визначає зміст й інтенсивність інноваційних процесів, їх національну специфіку та модель інноваційної системи, що ґрунтується на потенціалі національного інтелектуального капіталу, розвитку перспективних форм інноваційного підприємництва, підвищенні престижу наукової праці, формуванні засад інтеграції окремих інноваційних елементів у єдину національну інноваційну систему.

Формування інноваційної системи охоплює всі рівні господарювання національної економіки. На мікрорівні відбувається інтенсифікація залучення економічних суб'єктів та фірм різних форм власності до інноваційної діяльності, включаючи механізми їх взаємодії та взаємовпливу, а на макрорівні – розширення та поглиблення зв'язків між економічними суб'єктами завдяки підвищенню мобільності факторів і результатів інноваційної діяльності через механізми регіональної та міжнародної співпраці.

Концепція національної інноваційної системи посідає все більш значне місце в сучасній економічній науці. В основу концепції покладено відмову від спрощеної моделі зв'язків між інтелектуальним потенціалом суспільства та його реалізацією з метою

соціально-економічного розвитку. Така система допускає безпосередню взаємодію суспільних та державних інституцій, освітніх установ та бізнесових структур.

Г. Капрон та М. Сінцера виділяють п'ять типів взаємозв'язків, які формують інституційну структуру національної інноваційної системи [2]:

1. Інституційні зв'язки, що відображають вплив держави на формування середовища розвитку інноваційної системи: науково-технічна та освітня політика, регулювання трудових відносин, економічна, промислова, торговельна, фіскальна, монетарна, інфраструктурна, регуляторна політика.

2. Просторові інституційні зв'язки, які забезпечують інтегрованість, виникають на чотирьох рівнях прийняття рішень: локальному, регіональному, національному та міжнародному.

3. Інструментальні інституційні зв'язки являють собою набір інструментів та важелів державного стимулювання інноваційної діяльності. Це інструменти фінансового та матеріально-технічного забезпечення інноваційного процесу, стимулювання дифузії інновацій, регулювання інфраструктури НДДКР та інструменти розвитку людського капіталу.

4. Міжорганізаційні інституційні зв'язки є основними серед взаємозв'язків у межах інноваційної системи. Вони характеризують відносини між функціонально диференційованими учасниками інноваційного процесу – інноваційно активними приватними підприємствами, вищими навчальними закладами, науково-дослідними інститутами, технологічними посередниками та державними органами, що формують інноваційну політику. До них належать такі чотири види взаємодії:

- взаємодія між підприємствами (науково-дослідні СП, науково-технічні альянси, перехресне ліцензування та інші форми науково-технічного співробітництва);

- зв'язки між підприємствами, університетами та громадськими дослідними інститутами (технопарки, технополіси, спільні дослідження, патенти у співтоваристві, спільні публікації, конференції);

- дифузія знань та технологій у виробничу практику підприємств;

- мобільність персоналу (рух науково-технічного персоналу між громадським та приватним секторами).

5. Секторальні (галузеві) інституційні зв'язки визначають вплив інституційної структури інноваційної системи на технологічну структуру виробництва, характер виробничої спеціалізації та конкурентоспроможність країни.

Національна інноваційна система постає як механізм, який робить взаємодію (комунікації) елементів системи – учасників інноваційного процесу – впорядкованою, знижує трансакційні витрати і витрати ресурсів, при цьому прискорюючи і підвищу-

ючи результативність всіх процесів. Це зумовлено низкою специфічних ефектів: а) ефект синергії – об'єднання зусиль і ресурсів на реалізацію спільних функцій і підвищення за рахунок цього сукупної ефективності; б) мережений ефект – формування інституційних і соціальних мереж, що дозволяє прискорити пошук партнера, розширити соціальне середовище інновацій і соціальну базу інноваційної діяльності; в) ефект концентрації – досягнення зосередженості необхідних ресурсів у територіальному і структурно-функціональному аспектах; г) ефект акумуляції – забезпечення явища локального нагромадження необхідних ресурсів для здійснення інноваційної діяльності; д) ефект мобілізації – приведення у стан готовності всіх наявних ресурсів, необхідних для здійснення інноваційної діяльності; е) ефект мобільності – забезпечення спрямування ресурсів у ті сфери, де вони є необхідними, а також перерозподіл ресурсів на користь пріоритетних та/або найбільш ефективних напрямків. Зазначені ефекти фокусуються на виконанні основної функції національної інноваційної системи – інтеграції науки і виробництва для здійснення інноваційної діяльності з більш високими якісними параметрами.

Отже, національна інноваційна система передбачає складну організаційну структуру, різноманіття взаємодоповнюючих видів діяльності, встановлення горизонтальних, вертикальних та змішаних зв'язків між суб'єктами й структурними складовими, а також інтеграцію з іншими інноваційними системами.

Висновки. Можна зазначити, що метою функціонування будь-якої національної інноваційної системи є забезпечення розвитку економіки держави на базі досягнень науково-технічного прогресу. У кожному конкретному випадку пріоритети розвитку національної інноваційної системи визначаються загальнодержавною макроекономічною політикою, нормативно-правовим забезпеченням, формами прямого та опосередкованого державного регулювання, станом науково-технологічного та промислового потенціалу, масштабами внутрішнього ринку, а також культурними традиціями, звичаями й особливостями країни.

Роль держави в формуванні національної інноваційної системи особливо важлива: вона формує законодавчу базу інноваційної системи, розробляє концепції, стратегії, програми інноваційного розвитку та залучає до їх виконання бізнес-структури і державні підприємства, організації; фінансує значну частину наукових розробок, в першу чергу, фундаментальних. Шляхом утримання та розвитку освітньої системи держава забезпечує відтворення знань, що є основою інноваційного процесу. У розвинених країнах роль держави в регулюванні інноваційної діяльності більш висока ніж у регулюванні звичайної економічної діяльності, що забезпечує високий рівень інноваційного розвитку.

Список літератури:

1. Алсуф'єва О. О. Концептуальні основи руху національної інноваційної системи / О. О. Алсуф'єва // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2009. – № 1 (2). – С. 18-24.
2. Анісімов А. Е. Детермінанти формування інноваційної складової соціально-економічного розвитку держави та її регіонів / А. Е. Анісімов // Вісник Донецького національного університету, Серія В: Економіка і право. Спецвип. Т. 1. – 2011. – С. 184-187.
3. Багрова І. В. Національна інноваційна система України: характеристика та проблеми становлення / І. В. Багрова, О. Л. Черевко // Вісник ДДФА: Економічні науки. – 2010. – № 2. – С. 81-90.
4. Богашко О. Л. Світовий досвід в практиці формування національної інноваційної системи України // Економічний простір: Збірник наукових праць. – № 81. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2014. – С. 15-23.
5. Freeman С. The national system of innovation in historical perspective / С. Freeman // Cambridge journal of economic. – 1995. – № 19. – Р. 524.
6. Lundvall В.-А. National innovation system: towards a theorem of innovation and interactive learning / В.-А. Lundvall. – London : Printer Publishers, 1992. – 342 p.

7. Nelson R. The national system of innovation: a comparative study / R. Nelson. – Oxford : Oxford university press, 1993. – 541 p.
8. Mowery D. Inward technology transfer and competitiveness: the role of national innovation systems / D. Mowery, J. Oxley // Cambridge journal of economic. – 1995. – № 19. – P. 67-93.
9. Teixeira A. Human capital, trade and long-run productivity. Testing the technological absorption hypothesis for Portuguese economy, 1960-2001 / A. Teixeira, N. Fortuna // FEP Working Papers. – 2006. – 31 p.

Богашко А.Л.

Европейский университет, Уманский филиал

КОНЦЕПЦИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИННОВАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ В СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ НАУКЕ

Аннотация

Проанализированы основные теоретические подходы к определению понятия национальной инновационной системы, раскрыто ее сущность и функции. Исследованы состав элементов и типы взаимосвязей между ними, которые формируют институциональную структуру национальной инновационной системы. Рассмотрены практические вопросы по организации функционирования национальной инновационной системы.

Ключевые слова: инновационная инфраструктура, национальная инновационная система, структура национальной инновационной системы.

Bogashko A.L.

European University, Uman Branch

THE NATIONAL INNOVATION SYSTEM IN MODERN ECONOMIC SCIENCE

Summary

The basic theoretical approaches to the definition of the national innovation system, reveals its nature and function. Studied the composition of elements and types of relationships between them, which form the institutional structure of the national innovation system. Practical issues concerning the functioning of the national innovation system.

Keywords: innovation infrastructure, national innovation system, the structure of the national innovation system.

УДК 338

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ РУХУ ТОВАРІВ І ТАРИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

Вожа Н.В.

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

Досліджено сутність товарів і тари та проведено їх класифікацію. Визначено основні напрями удосконалення обліку товарів і тари на підприємствах ресторанного господарства.

Ключові слова: товари, тара, підприємство ресторанного господарства, облік, контроль, вдосконалення.

Постановка проблеми. Ринковій економіці притаманна розвинена інфраструктура сервісу, складовою якої є ресторанне господарство. В Україні в останні роки набуває розвитку цей вид економічної діяльності, що обумовлено його високою інвестиційною привабливістю. В умовах динамічної ринкової кон'юнктури ефективного функціонування підприємств ресторанного господарства залежить від методології обліку діяльності, адекватної економічним реаліям та спрямованої на забезпечення внутрішніх потреб управління. До того ж, є необхідність посилення контролю за діяльністю підприємств ресторанного господарства, оскільки це пов'язано із впливом на здоров'я населення якості продукції цих підприємств.

Особливого значення проблеми вдосконалення обліку і контролю набувають в питаннях управління рухом товарів і тари на підприємствах ресторанного господарства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі аспекти обліку та аудиту в ресторанному

господарстві (громадському харчуванні) досліджують М.М. Аносова, В.А. Барановський, А.С. Ванукевич, Ю.А. Верига, Т.В. Ємельянова, Л.М. Котенко, Л.С.Кучер, К.І. Левитський, Н.М. Малюга, В.І. Оспіцев, Н.А. П'ятницька, В.В. Усов, Н.Г. Юдов, Л.М. Янчева та інші.

Однак, особливості функціонування ресторанного господарства зумовлюють необхідність поглибленого дослідження питань обліку товарних запасів і тари з метою такої його організації, яка б одночасно відповідала вимогам внутрішнього управління та зовнішнього контролю за діяльністю підприємства.

Мета дослідження. Визначити теоретичні аспекти обліку товарів і тари на підприємствах ресторанного господарства і запропонувати шляхи вдосконалення обліку і контролю за їх рухом.

Виклад основного матеріалу. Товари є основною статтею оборотних активів підприємства ресторанного господарства, за посередництвом яких через